

KDYSI ZA DÁVNÝCH ČASŮ BYL PÁN, ČERVENÝ VÍTĚZ MU ŘÍKALI. Vítěz proto, že byl nad jiné udaten, Červený, že bydlel na hradě Červeném Kamenci¹. Paní jeho, mladá kňahňa², velmi krásná byla a on ji velice miloval. — Tu jednoho dne přijeli na hrad královští vítězové a přinesli zvěst a přísný od krále rozkaz Červenému Vítězi, že musí do ohňa, a jak by nešel, že od krále na hrdle i statku trestán bude. — Když to Červený Vítěz slyšel, velmi se zarmoutil, ne tak, že má do vojny, jako že mladou svou paní opustiti má, čekající se do polohu.

„Oh, politujže Bože sám, že ťa ja v tvej úzkosti a žiaľu zanahať mám!“ zvolal bolestně, drahou svoji ženu objímaje a k srdci tiskna. — Když to mladá kňahňa uslyšela, přehořce zaplakala a pána svého, aby jí neopouštěl, prosila. —

„Eh, moja milá žena, ak doma zostanem, hrdlom i statkom kráľu prepadneš!“ — odpoveděl jí Vítěz. Nepřestala mladá kňahňa plakati, ale už neprosila, vidouc, že pán do vojny musí. — A když se loučili, kázal pán své milé paní: „Moja milá, drahá pani, až ťa obdarí Pánbuoh synkom lebo dioučatkom, chytro mně lístok odpíš. Taže ty s ním pošli moje milé pachol'a, a kděkoľvek mňa i najdē, nach mně lístok podá.“ — Po těch slovech políbil Vítěz svoji milou paní, na Boha poručil zelení její, a zvolaje na junáky, aby jedenkaždý na kůň vsedal, i on na kůň sedl a ven z hradu vyjel se svými pěknými vítězi a junáky, do uherského tábora, na vojnu tureckou. —

¹ Červený Kámen, hrad v Prešpurské stolici v horách Tatranských.

² Kněžna.

Onedlouho po jeho odjezdu porodila paní dva pěkné synky. — Písma³ znalá, napsala hned sama lístek svému milému pánu, že jest porodila dva pěkné synky, aby ten dar s radostí přijal, a naostatek ptala se milého svého pána, jakovýmiže jmeny jich káže krstiti. Když lístek napsala, dala ho pacholeti, aby ho pánovi doneslo. Pachole lístek vzalo a hned se na cestu vybralo. — Když přišlo k Novému Budínu, hledalo si hospodu³ a našlo si ji u jedné staré baby. Nevědělo pachole, že ta baba macocha je Červeného Vítěze. — I ptala se baba, kam a odkud pachole jde, a pachole jí povědělo, neznajíc zrádnou babu. — I dala mu baba jíst a pít a za stůl je posadila. Pachole položilo si klobouček na stůl, pod klobouček lístek položilo, a když se jídlem a pitím občerstvilo, položilo umdlenou hlavu na stůl a tvrdě usnulo. — Jak viděla baba, že spí, listek ukradmě vzala, přečetla a do pece hodila. — Potom sedla a jiný napsala, v němž stálo, že „mladá kňahňa dve štěnce porodila, jedno holé, jedno s velkou hubou!“ — I nenáviděla zrádná baba krásnou svoji nevěstu, ráda by ji byla se světa snesla. — Falešný ten lístek položila zase pod klobouček. — Za svítání pachole vstalo, vzalo lístek a do tábora pospíchalo, nic nevědouc, že zle nese. —

Právě Červený Vítěz do pole vyhlídal, když tu viděl milé pachole přicházeti. — Radostně šel mu vstříc, a když se s ním stretnul, a ono poklonivši se, lístek mu podalo, rychle ho otvíral. — Přečta ho, ztrnul a zbledl. — Pachole upozorovalo, že pánovi něco je, ale ptáti se neosmělilo. — Když pán listek přečetl, uložil ho do tašky, a káže pacholeti málo sečkati, šel paní odpověď psáti. — „S čím mňa Pánbuoh obdaril,“ psal jí, „řád musím trpeti, aj tie dve štěnce zavďak vziať musím; to ti

³ Nocleh. Byli tam hospodou.

oznamujem. Pekně ich chovajte, zomrieť im nedajte, kým sa domu vrátim.“ — Kdýž lístek napsal, pacholeti dal, aby naň dobrý pozor měl, přísně mu rozkázal. — Pachole nemeškalo a hned se na zpáteční cestu bralo. — Přijdouc do Nového Budína, zase jen k té babě šlo na hospodu. Baba je poctila a pachole usnulo jako první, tak i druhou noc pevně; nic o tom nevědělo, že mu baba lístek vzala a do pece hodila a jiný, falešný podložila. — V lístku, co ona napsala, stálo tak, aby mladé kňahně, Vítězově ženě, obé prs uřezali, dětem do úst položili a potom je do bečky zabeďnili a po tichém Dunaji pustili. — Kdyby bylo vědělo pachole, co od baby nese, kdýž se ráno domů ubíralo, bylo by raději samo smrt podstoupilo, než to paní dalo. — Kdýž na Červený Kámen přišlo, před paní se uklonilo a lístek jí podalo. S radostí ho otevřela, ale čtouc třásti se počala a přečtouc přebolestně zaplakala. Jak to vítězové její uslyšeli, hned se jí ptali, cože tak „horko těžko“ pláče, či se jejímu pánu milému cos stalo? — Nechtěla jim to ani zjeviti, ale konečně přece jen musela. „Ach čože som previnila, biedna roba, že muoj milý pán takú hanbu a trest na mňa uvaluje! — Veď som nie dvoch štěncou porodila, ale dvoch mladých synou! A tých dvoch pekných synou do bočky zabiť⁴ máť, moje biele prse obrezať, oběma do úst položit a bočku pustiť po tichom Dunaju máť; i muoj milý život zmárniť vám prikazuje pán muoj drahý!“ — naříkala si mladá kňahňa. —

Jak to junáci slyšeli, velmi se ulekli a učiniti to dlouho nechtěli, ale cože, báli se Červeného Vítěze, kdýby tak neučinili, že je o hrdla připraví. Chtě nechtě museli rozkaz jeho vyplniti. — Paní prsa uřezali, synkům do úst vložili, do bečky je zabeďnili a po tichém Dunaji pustili.

⁴ Do sudu zabeďnit.

— Paní ale nezmárnili; do hlubokého sklepa ji skryli a tam, co nejlépe mohli, chovali, pokud by se pán nevrátil. —

Když pan Vítěz Červený se svými vítězi a junáky do svého hradu se vrátil, nejprv na svou milou paní se ptal, a proč mu v ústrety nepřichází, i na mladá štěňata, či žijou. — Jak to junáci hradští uslyšeli, hned mu odpověděli: „Ako si rozkázal, tak smo ti urobili, tvojej mladej paněj biele prsia obrezali, tvých dvoch mladých synkou do bočky smo zabili, po tichom Dunaju pustili; ten ukrutný tvoj rozkaz my smo s ťažkým srdcom vykonali“ — pravili junáci. —

Jak to Červený Vítěz slyšel, státi zůstal, jako by ho jasná strela udělila⁵; ale o chvíli na pachole zavolal a po pravdě se dotazoval, kde nocovalo, když listy přenášelo? —

„Za praudu ti poviem, paně milený, nocoval som v Budíně u tej starej baby,“ odpovědělo pachole. — Tu pan Vítěz hned tomu vyrozuměl, že to byl fortel macošin. — Nemeškaje obrátil koně a k Budínu zpátky uháněl na macochu zrádnou právo si prositi. — Právo hned usoudilo, aby macocha po Novém Budínu koňmi rozvláčena byla. — Zaděkovav pánům, domů se Vítěz vrátil na Červený Kámen, všecek zarmoucen. — Když se jednoho dne hořce naříkaje po zámku procházel, zanesl se nárek jeho až do hlubokého sklepa, kde mladá kňahňa ukryta byla. — I zatřásl se jí srdce radostí a hned se milému svému pánu v známost dala. S nevýslovnou radostí běžel pán do sklepa, na rukou si mladou paní svoji vynesl a vroucně junákům svým děkoval, že mu ji zachovali. — Když ale paní pro děti své naříkati počala, pravil: „Už ja nědbám o tie malé štěnce, keď len těba pri živobyті som našiol.“

⁵ Blesk.

„Ach, muoj milý paně, veď to neboly štěnce, ale boli sú dvaja pekní synkovia!“ — Tu se ovšem i pan Vítěz zarmoutil. —

„Ale sa čudujem⁶, že si nĕpoznala, že je nie mojou rukou psáno?“ pravil. „Nuž polituj Bože! Ale zaplatili v Budíně tej macoche, čo nám dietky zmárnila a aj těbe zo sveta zniest' chcela!“ —

Těšili se tedy spolu, jak se dřive těšivali, když dítek neměli. Když bylo po některém čase, vyjel pan Vítěz Červený se svou milou kňahňou na procházku a přijeli až k jednomu klášteru, jemuž jmeno bylo „U svatého Martina“. — U toho kláštera zamrkli⁷. Nemohouce dále, vešli dovnitř a prosili hospodu. — V kláštere přebýval svatý Martin; hned jim hospodu dal, za stůl je posadil a dobrou vuoli jim udělal, neboť Červeného Vítěze i jeho kňahňu bylť jest hned poznal. Paní ale na nic nehleděla než na dvě pacholátek, kterých tam svatý Martin měl. — I pravila svatému Martinu: „Tieto pacholiatka sú mojho rodu, v ústoch oni mali moje biele prse!“ — Jak to svatý Martin slyšel, pravil jí: „Tam na tichom Dunaju, tam sú ích ulapili moji rybária a v velkej bočke ko mně doniesli. V ústočkách sú mali tvoje biele prse; tak jest to vpraudě. Dal som ích krstiti, jedného Martinom, druhého Juríkom.“ — Po těch slovech svatý Martin, vida, že paní prs nemá, synky do náručí jí podal. — Radost rodičů, že jim ztracené děti živы a zdrávy vráceny jsou, nedá se vypraviti, již k štěstí jejich nic nechybělo. I nechali napotom jednoho sv. Martinu, aby ho k liternímu umění vycvičil, a s druhým se vrátili na Červený Kámen, děkující Bohu i za toho jednoho. —

⁶ Divím.

⁷ Došli k němu v soumraku.